

Acțiune în despăgubiri. Calificarea naturii juridice a răspunderii atrase

Cuprins pe materii: Drept comercial. Contracte. Răspunderea

Index alfabetic: acțiune în despăgubiri

- răspundere civilă delictuală
- răspundere civilă contractuală
- rețea publică de apă și canal

C. civ., art. 998, art. 999

Legea nr. 51/2006, art. 36

Raportul dintre răspunderea civilă delictuală și cea contractuală este cel de la general la special, în sensul că răspunderea delictuală alcătuiește dreptul comun al răspunderii civile, astfel încât, odată ce nu sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile contractuale într-o situație dată, în măsura în care s-a produs un fapt ilicit culpabil, operează răspunderea delictuală pentru repararea prejudiciului.

Astfel, în cazul producerii unui prejudiciu utilizatorului serviciilor de utilități publice ca urmare a unei defecțiuni la rețeaua publică de apă și canal, care nu a fost remediată corespunzător, răspunderea operatorului va fi angajată în temeiul art. 998 C. civ., în măsura în care fapta ilicită cauzatoare de prejudiciu nu se circumscrie obiectului contractului de furnizare încheiat între operator și utilizator.

Secția a II-a civilă, Decizia nr. 2905 din 27 septembrie 2013

Notă: În prezenta decizie au fost avute în vedere dispozițiile din vechiul Cod civil

1. Obiectul cauzei și hotărârea pronunțată la data de 20 aprilie 2012 de Tribunalul Tulcea, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, ca primă instanță:

Reclamanta SC R. SRL Tulcea a solicitat prin acțiunea introductivă, înregistrată la data de 26 octombrie 2010 pe rolul Tribunalului Tulcea, obligarea pârâtei SC A. SRL Tulcea la plata sumei de 30.000 euro reprezentând daunele produse imobilului proprietatea societății urmare scurgerilor și infiltrațiilor de apă din conducta de apă potabilă aparținând societății pârâte, care au afectat un colț al clădirii, gardul și pardoseala terasei. În drept reclamanta s-a întemeiat pe dispozițiile art. 998-999 C. civ.

În apărare pârâta a invocat excepția inadmisibilității acțiunii în răspundere civilă delictuală susținând că între părți se derulează raporturi contractuale în baza contractului de furnizare servicii de alimentare cu apă și canalizare încheiat la 31 iulie 2009, raporturi care atrag răspunderea contractuală pentru prejudiciile produse prin fapta ilicită a cocontractantului, persoana prejudiciată neavând opțiunea între cele două forme de răspundere.

Pe fondul cauzei pârâta a arătat că, în calitate de operator, și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile stabilite în sarcina sa, acționând conform normelor și procedurilor care reglementează intervenția în caz de avarie.

Prin Încheierea din data de 18 septembrie 2011, Tribunalul Tulcea, astfel investit, a respins excepția inadmisibilității acțiunii – reținând în motivare că faptul cauzator de prejudiciu nu derivă din contractul de furnizare a apei potabile încheiat de părți, care are ca obiect prestarea serviciului de alimentare cu apă potabilă și canalizare de către operator și obligația utilizatorului de a achita contravaloarea serviciilor prestate.

Prin sentința civilă nr. 1860 pronunțată la 20 aprilie 2012 - tribunalul, soluționând cauza pe fond, a admis în parte acțiunea formulată de reclamanta și, în consecință, a obligat pârâta la plata sumei de 20.000 euro cu titlu de daune plus dobânda legală de la data pronunțării sentinței și până la data plății efective.

Prima instanță a reținut sub aspectul situației de fapt că la data de 13 august 2010, conducta de apă potabilă de pe str. Cicoarei, la intersecția cu str. Frasinului, s-a spart și apa sub presiune s-a infiltrat sub imobilul proprietatea reclamantei, îmbibând terenul și ajungând la suprafață, ceea ce a determinat o tasare a terenului cu consecința deteriorării imobilului reclamantei.

Având în vedere și concluziile celor două rapoarte de expertiză tehnică dispuse în cauză care atestă că deteriorarea imobilului s-a produs urmare avariei la conducta de apă prin infiltrarea apei și surparea solului, prima instanță reține că sunt îndeplinite condițiile antrenării răspunderii civile delictuale a părâtei, apreciind că suma de 20.000 euro este suficientă pentru acoperirea prejudiciului produs reclamantei.

2. Apelul. Decizia nr. 169 din 28 noiembrie 2012 pronunțată de Curtea de Apel Constanța.

Împotriva încheierii din 13 aprilie 2011 și a sentinței civile nr. 1860 din 20 aprilie 2012 pronunțată de Tribunalul Tulcea a declarat apelul pârâta SC A. SRL, reiterând apărările formulate în fața primei instanțe cu privire la excepția inadmisibilității acțiunii și la lipsa oricărei culpe a operatorului în producerea prejudiciului al cărui quantum a fost fixat de prima instanță fără niciun criteriu.

Prin decizia nr. 169 din 28 noiembrie 2012, instanța de apel, Curtea de Apel Constanța, a admis apelul declarat de pârâta și a schimbat în parte sentința fondului în sensul obligării părâtei la plata sumei de 43.129 lei cu titlu de daune și la plata sumei de 4790 lei cheltuieli de judecată.

Răspunzând motivelor de apel, Curtea constată, că în mod corect prima instanță a respins excepția inadmisibilității acțiunii în răspundere civilă delictuală în condițiile în care prejudiciul produs reclamantei nu a fost cauzat de neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a obligației de furnizare și prestare a serviciilor de alimentare cu apă potabilă ce face obiectul contractului de prestări servicii încheiat de părți la 31 iulie 2009, faptul generator de prejudiciu constând în neîndeplinirea obligației părâtei de a repara și întreține conductele ce aparțin rețelei publice de distribuție a apei.

În ceea ce privește quantumul prejudiciului Curtea apreciază că prima instanță a stabilit în mod arbitrar suma de 20.000 euro cu ignorarea probatoriului administrat respectiv a raportului de expertiză tehnică întocmit de expertul F.H. care, argumentat din punct de vedere tehnic, evaluează reparațiile necesare aducerii imobilului la starea dinaintea producerii avariei la suma totală de 43.129 lei, sens în care se impune schimbarea în parte a hotărârii fondului și reducerea quantumului daunelor datorate de pârâta la suma de 43.129 lei plus dobânda legală astfel cum a fost acordată de prima instanță.

3. Recursul. Motivele de recurs.

Împotriva acestei decizii, pârâta SC A. SRL a declarat recurs la data de 1 aprilie 2013, în termen legal, solicitând, în principal modificarea deciziei în sensul admiterii excepției inadmisibilității acțiunii în răspundere civilă delictuală, iar în subsidiar, modificarea deciziei în sensul respingerii acțiunii introductive ca nefondată.

Recurenta și-a întemeiat recursul pe motivele de nelegalitate, vizând lipsa de temei legal (art. 304 pct. 9 C. proc. civ.), motivarea contradictorie a soluției adoptate (art. 304 pct. 7 C. proc. civ.) și interpretarea greșită a actului juridic dedus judecătii (art. 304 pct. 8 C. proc. civ.).

Potrivit recurente, excepția inadmisibilității acțiunii în răspundere civilă delictuală se impunea a fi admisă, având în vedere că între părți există un contract ce constituie legea părților și care reglementează situațiile privind încălcarea obligațiilor contractuale, ipoteză în care reclamanta nu are dreptul de opțiune pentru pretențiile formulate, singura formă de răspundere fiind cea contractuală.

Susține recurenta că în baza contractului de prestări servicii nr. 7733/2009 încheiat cu reclamanta, avea obligația de a lua măsuri pentru remedierea defecțiunilor apărute la instalațiile sale și de a evacua pe cheltuiala sa apă pătrunsă în curți, case, subsoluri, ceea ce plasează eventuala sa răspundere pe plan contractual.

În același sens, recurenta invocă și dispozițiile art. 36 alin. 1 din Legea nr. 51 din 8 martie 2006 potrivit cărora raporturile juridice dintre operatorii și utilizatorii serviciilor de utilitate publică sunt raporturi juridice de natură contractuală supuse normelor de drept privat.

Cu privire la soluția subsidiară de modificare a deciziei în sensul respingerii acțiunii ca nefondată, recurenta susține că partea de imobil care a suferit deteriorări urmare infiltrațiilor de apă a fost edificată în absența avizului tehnic emis de operatorul de apă canal, ceea ce înlătură obligația operatorului de a aduce la starea inițială construcția edificată nelegal.

Subsumat acestei solicitări subsidiare, recurenta arată că probele administrate relevă faptul că procedura de remediere a defecțiunii nu a fost completă deoarece reprezentantul societății reclamante s-a opus operațiunii de compactare a pământului astfel că inacțiunea operatorului nu s-a datorat culpei sale.

La data de 19 septembrie 2013 intimata SC R. SRL a depus întâmpinare la recursul promovat recurenta-pârâtă prin care a solicitat respingerea ca nefondată a recursului.

În esență, intimata a arătat că recurenta reiterează apărările formulate în fața primei instanțe și în apel, fără să argumenteze aplicat motivele de nelegalitate pe care le invocă, cele ce conferă criticilor sale un caracter formal.

4. Înalta Curte, examinând în cadrul controlului de legalitate decizia atacată, în raport de criticile formulate constată că recursul este nefondat pentru considerentele ce urmează:

4.1. Cu privire la critica recurentei vizând inadmisibilitatea acțiunii în răspundere civilă delictuală.

Art. 998 din vechiul Cod civil, aplicabil în cauză, consacră un principiu general, de drept natural, ce corespunde unor cerințe de echitate socială și securitate juridică potrivit căruia aceia care sunt lezați printr-un fapt prejudiciabil pot exercita acțiunea în despăgubire pentru repararea prejudiciului suferit.

Pentru ca acțiunea în daune-interese să fie admisibilă, după principiul general statuat în art. 998 C. civ., dispozițiile art. 999 cer ca fapta ilicită să îmbrace forma delictului sau cvasidelictului civil respectiv pentru prejudiciul cauzat cu intenție sau prin neglijența ori incompetența persoanei responsabile.

Prin urmare delictul civil și, implicit, cvasidelictul sau, mai exact, culpa ca izvor de obligații este din punct de vedere al noțiunii de drept mult mai cuprinzătoare decât ideea de contract deoarece obligația născută din delict, ca sancțiune a faptului ilicit se produce fie că autorul delictului era legat prin contract și este în legătură cu executarea sa, fie în afara oricărei legături contractuale. Cu alte cuvinte, raportul dintre răspunderea civilă delictuală și cea contractuală este cel de la general la special în sensul că răspunderea delictuală alcătuiește dreptul comun al răspunderii civile, astfel că odată ce nu sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile contractuale într-o situație dată, în măsura în care s-a produs un fapt ilicit culpabil, operează răspunderea delictuală pentru repararea prejudiciului.

Distincția derivă, deci, nu din noțiunea de culpă care, corespunzând caracterului ilicit al unui fapt, este identică, unică cu sine însăși, ci din originea obligațiunii care a fost încălcată, respectiv o obligație generală de prudență și diligență de a nu prejudicia sau o obligație stipulată într-un contract preexistent.

În cauză recurenta susține că obligația pretins încălcată este atașată contractului de prestări servicii încheiat de părți la 31 iulie 2009 potrivit căruia prestatorul are obligația de a remedia defecțiunile apărute la instalațiile sale și de a evacua apa pătrunsă în curți, case .

Chestiunea de a ști dacă fapta păgubitoare este rezultatul neîndeplinirii obligațiilor contractuale izvorâte din contractul de prestări servicii consimțit de părți impune un examen al conținutului contractului, al obiectului acestuia, respectiv al obligațiilor născute în temeiul său.

Art. 2 din contractul de prestare a serviciului de alimentare cu apă și canalizare încheiat între pârâtă, în calitate de operator și societatea reclamantă utilizator, menționează că obiectul contractului îl reprezintă furnizarea și prestarea serviciului de alimentare cu apă potabilă și de canalizare, stabilind totodată că, relația dintre operator și utilizator la limita de competență și responsabilitate a operatorului, este constituită de contorul de branșament pentru sistemul de alimentare cu apă, respectiv căminul de racord pentru sistemul de canalizare.

Așa fiind, drepturile și obligațiile părților stabilite în Cap. IV și V din contract se circumscriu obiectului contractului și relației dintre operator și utilizator astfel cum a fost delimitat explicit în art. 2 din contract.

În același sens, Curtea notează că obligația înscrisă la art. 9.9 și 9.11 din contract, pe care recurenta își fundamentează construcția juridică, respectiv obligația de a remedia într-un anumit termen defecțiunile la instalațiile sale și de a evacua apele pătrunse în curți, subsoluri și case, asigură, în mod direct realizarea obiectului contractului respectiv prestarea serviciului la care s-a obligat operatorul față de utilizator.

Or, în cauză fapta ilicită imputată pârâtei a vizat o defecțiune la rețeaua publică de apă și canal, pe strada unde se află amplasat imobilul proprietatea reclamantei, care nu a fost remediată corespunzător, consecința fiind deteriorarea imobilului urmare infiltrațiilor masive de apă din conducta avariata.

Prin urmare, în această ipoteză, obligația operatorului de plată a despăgubirilor pentru prejudiciul produs din culpa sa

nu rezultă din contractul de furnizare încheiat, fiind atașată sferei răspunderii delictuale respectiv obligației generale de a repara prejudiciul produs din culpa sa.

În sprijinul acestei concluzii sunt și dispozițiile cuprinse în Legea nr. 51/2006 (art. 36) care stabilesc cadrul juridic și instituțional unitar prestării reglementate a serviciilor comunitare de utilitate publică și care impun în sarcina operatorilor de servicii publice obligația de a despăgubi persoanele fizice și juridice pentru prejudiciile provocate din culpă, conform prevederilor legale.

Or, această răspundere obiectivă, aparține domeniului răspunderii delictuale, iar transpunerea acestei răspunderi în contractul de prestări servicii nu o transformă într-o obligație contractuală ci apare ca o condiție necesară aplicării unui statut legal.

Altfel spus, în măsura în care fapta ilicită cauzatoare de prejudiciu nu se circumscrie obiectului contractului de furnizare și responsabilității operatorului astfel cum este delimitat expres în art. 2 din contract, răspunderea operatorului este antrenată în temeiul principiului general înscris în art. 998 C. civ., o obligație care incumbă fiecăruia de a nu păgubi (*neminem laedere*).

Curtea notează totodată că susținerile recurente referitoare la inadmisibilitatea cumulului sau a dreptului de opțiune între cele două răspunderi – contractuală sau delictuală -, corecte până la un punct, sunt irelevante pentru cauză, deoarece faptul ilicit cauzator de prejudiciu, în mod evident nu poate fi atașat obiectului contractului de furnizare și relației dintre utilizator și operator astfel cum a fost delimitată expres, și în egală măsură nu se situează la limita obligațiilor contractuale pentru a face dificilă diferențierea între cele două forme de răspundere.

În alte cuvinte, operatorul nu s-a obligat contractual să repare „orice prejudiciu produs de apă” utilizatorului, ci numai acele prejudicii rezultate din executarea necorespunzătoare a obiectului contractului astfel cum a fost delimitat.

Astfel, clauzele de la art. 9.9 și 9.11 din contractul de furnizare reglementează răspunderea operatorului pentru executarea necorespunzătoare a obligațiilor sale pe relația contractuală cu utilizatorul, pentru celelalte prejudicii urmând a fi antrenată răspunderea obiectivă a operatorului „în condițiile legii” a obligației generale de a nu prejudicia.

Așa fiind, Înalta Curte constată că soluția adoptată de prima instanță și menținută de instanța de apel nu este susceptibilă de critică pe aspectul aplicării greșite a legii (art.304 pct.9 C. proc. civ.).

Cu privire la celelalte două motive de nelegalitate invocate – art. 304 pct. 7 și pct. 8 C. proc. civ. – subsumate excepției inadmisibilității acțiunii, autorul recursului de limitează în a reproduce ipoteza textului de lege fără o argumentare pertinentă, iar din motivarea instanței de apel rezultă cu claritate rațiunile de fapt și de drept care au stat la baza soluției pronunțate, astfel că și sub acest aspect recursul se vedește nefondat.

În sfârșit, prin critica formulată în subsidiar vizând fondul pretențiilor reclamantei, recurenta pune în discuție caracterul ilegal al construcției proprietatea societății reclamante precum și faptul că procedura de remediere nu a fost completă din culpa reprezentantului reclamantei care s-a opus la compactarea pământului care a astupat canalul, aspecte care țin de situația de fapt și de probatoriile administrate de instanțele devolutive și care scapă controlului de legalitate pe calea recursului, în condițiile în care atât prima instanță cât și instanța de apel au statuat motivat asupra acestor circumstanțe de fapt și a inexistenței vreunei cauze exoneratoare de răspundere a operatorului.

Pentru rațiunile mai sus înfățișate, Înalta Curte, în temeiul art. 312 alin. (1) C. proc. civ., a respins recursul ca nefondat și a obligat recurenta, ca parte căzută în pretenții, potrivit art. 274 C. proc. civ. la plata către intimată a sumei de 3.000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată ocazionate de această fază procesuală.